

Nina Huhtala

VUOROVAIKUTUS SAIRAALAKLOVNIN TYÖSSÄ

Integroiva kirjallisuuskatsaus

Informaatioteknologian ja viestinnän tiedekunta

kandidaatintutkielma

syyskuu 2023

TIIVISTELMÄ

Nina Huhtala: Vuorovaikutus sairaalaklovnin työssä: integroiva kirjallisuuskatsaus

Kandidaatintutkielma

Tampereen yliopisto

Kielten tutkinto-ohjelma, suomen kielen opintosuunta

syyskuu 2023

Tämän kandidaatintutkielman aihe on sairaalaklovnin vuorovaikutus hoitohenkilökunnan kanssa. Työn tarkoituksena on kerätä materiaalia vielä vähän tutkitusta aiheesta pro gradu -tutkielmaa varten. Olen valinnut aiheen, koska sairaalaklovniaihetta on tutkittu vasta vähän kielitieteellisestä näkökulmasta. Keskeisiä käsitteitä työssäni ovat vuorovaikutuslingvistiikka ja institutionaalinen vuorovaikutus.

Tutkielmaan kerättiin aineisto kirjallisuuskatsauksen avulla. Kirjallisuuskatsauksen tulokset muodostavat tämän tutkielman aineiston. Tutkimusmetodina on käytetty integroivaa kirjallisuuskatsausta. Kirjallisuuskatsaukseen valikoidut tutkimukset analysoitiin teemoittelun avulla.

Johtopäätöksenä tutkielman tuloksista voidaan todeta, että sairaalaklovnin ja hoitohenkilökunnan vuorovaikutusta tutkitaan yhä enemmän, mutta vuorovaikutuksen rakenteen tutkimus on vielä kovin vähäistä. Tutkimusta vuorovaikutuksen vaikutuksesta lapseen ja perheeseen on olemassa. Tutkimusta on tehty tulosten mukaan pääasiassa ulkomailla. Tällöin tilanteeseen vaikuttavat myös terveydenhuollon kulttuurierot. Tutkimustietoa tarvitaan kuitenkin vielä lisää, jotta sairaalaklovnin ja hoitohenkilökunnan väliseen vuorovaikutukseen voidaan panostaa ja näin ollen edesauttaa hyvän hoitokokemuksen antamista kovasta resurssipulasta kärsivällä terveydenhoitoalalla.

Avainsanat: sairaalaklovnin, vuorovaikutus

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck –ohjelmalla.

Sisällys

1 Johdanto.....	1
1.1 Tutkimuksen taustaa	1
1.2. Työn tarkoitus, tavoite ja tutkimuskysymys	2
2 Teoreettiset lähtökohdat.....	3
2.1 Sairaalaklovnitoiminta.....	3
2.2 Vuorovaikutuslingvistiikka.....	4
2.3 Institutionaalisen vuorovaikutuksen jäsentyminen	5
3 Tutkimusmetodina kirjallisuuskatsaus.....	6
4 Tutkimusaineisto	7
4.1 Aineiston keruu	7
4.2 Tutkimusaineiston sisäänotto- ja poissulkukriteerit	7
4.3 Käytetyt tietokannat ja hakusanat	8
4.4. Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus	9
5 Pohdinta	11
5.1 Kirjallisuuskatsaus	11
5.2 Johtopäätökset.....	13
Lähteet	16

1 Johdanto

1.1 Tutkimuksen taustaa

Vuorovaikutuslingvistisen tutkimuksen kohteena on sosiaalinen vuorovaikutus. Vuorovaikutuksen kieltä tutkitaan erilaisissa tilanteissa ja yhteiskunnan eri alueilla. Kiinnostuksen kohteena on tutkia sitä, miten erilaisten toimintojen kautta rakennetaan ja jäsennetään vuorovaikutusta. (Harjunpää, Niemi & Sorjonen 2020: 897–898.) Olen työskennellyt vuosia sairaalassa sairaanhoitajana ja olen siellä tutustunut sairaalaklovnitoimintaan hoitajan näkökulmasta. Sairaalaklovnien toiminta ja taito olla vuorovaikutuksessa niin lasten, henkilökunnan kuin vanhempien kanssa on aina kiehtonut minua. Hoitohenkilökuntaan kuuluvana en päässyt tarkemmin perehtymään ja tutkimaan vuorovaikutusta. Hoitajana kuitenkin loin vuorovaikutusta sairaalaklovnin ja hoitohenkilökunnan välille. Hoitajan näkökulmasta vuorovaikutuksen tärkein tehtävä oli lapsen pelon ja ahdistuksen lievittäminen sairaalassa, jotta tutkimukset ja toimenpiteet saatiin tehtyä asianmukaisesti.

Sairaalaklovnitoiminta alkoi Suomessa 2000-luvun alkupuolella. Sairaalaklovnitoimintaa on ollut aiemmin jo ulkomailla. Sairaalaklovnit ovat ammattitaiteilijoita, jotka sairaalaklovniyhdistys on kouluttanut toimimaan vaativassa sairaalaympäristössä. Sairaalaklovnien tehtävänä on viihdyttää lapsia ja auttaa heitä olemaan lapsi myös sairaalaympäristössä. (THL 2023; Jagt 2019.) Itseäni kiinnostavaa sairaalaklovniaihetta on tutkittu Suomessa melko vähän. Viime vuosina tutkimus aiheesta on kuitenkin lisääntynyt. Aihepiiriä on tutkittu ja tutkitaan koko ajan, mutta juuri sairaalaklovnin ja sairaalan hoitohenkilökunnan välistä vuorovaikutusta ei ole juurikaan tutkittu.

Tässä kandidaatintutkielmassa tutkitaan kirjallisuuskatsauksen avulla vuorovaikutusta ja sen rakennetta sairaalassa hoitohenkilökunnan ja sairaalaklovnien välillä. Sairaalassa tapahtuva sairaalaklovnin ja hoitohenkilökunnan välinen vuorovaikutus voidaan lukea institutionaaliseksi vuorovaikutukseksi. Klovnien ja henkilökunnan väliset keskustelut ovat pääsääntöisesti päämääräorientoituneita ja niihin osallistumista säätelevät erilaiset rajoitteet (Kervinen 2020: 54; Haakana, Raevaara & Ruusuvoori 2001). Keskusteluanalyysi on kiinnostunut sosiaalisen toiminnan vuorovaikutuksen järjestäytymisestä. Keskusteluanalyysin avulla tutkitaan aidoissa vuorovaikutustilanteissa tapahtuvia vuorovaikutuksen järjestäytymisiä. Tässä kandidaatintutkielmassa tutkitaan institutionaalista vuorovaikutusta, koska sairaalaklovnit palvelevat sairaalaympäristössä institutionaalisen tehtävän suorittamista. Yhteiskunnassamme on viime aikoina puhuttu paljon terveydenhuoltoalan hoitohenkilökuntapulasta. Suomessa terveyden tai sosiaalialan ammattioikeuden omaavia, alle 65-vuotiaita suomalaisia

oli 406 800 vuonna 2018, mutta vuonna 2020 jo 427 400. Näyttäisi kuitenkin siltä, että neljännesosa sosiaali- ja terveysalalle kouluttautuneista ei työskentelee suoraan sosiaali- ja terveyspalveluissa. Tilastokeskuksen mukaan Suomen avointen työpaikkojen määrä on pysynyt viimeisen kahden vuoden aikana suunnilleen samoissa. (THL 2021.) Mielenkiintoista on, että vaikeasti täytettäviksi koettuja työpaikkoja oli edelleen eniten sosiaali- ja terveysalalla. On esitetty erilaisia kannanottoja hoitajan työn henkiseen ja fyysiseen rasittavuuteen. Resurssien vähetessä on monia aiemmin hoitajalle kuulumattomia työtehtäviä tullut hoitajalle hoidettavaksi. Tämä luonnollisesti vie aikaa työltä, johon hoitaja on saanut koulutuksen. Lasten hoitotyöhön kuuluu olennaisena asiana leikki ja sen myötä hoitotyöhön ovat tulleet osaksi sairaalaklovnit. Sairaalaklovnit tulevat kontaktiin niin lapsen, vanhempien ja sairaalan hoitohenkilökunnan kanssa. Tällöin hoitajalta vapautuu aikaa itse lapsen hoitotyöhön. (Suutela 2019.)

1.2. Työn tarkoitus, tavoite ja tutkimuskysymys

Tässä työssä on tarkoitus tutkia kirjallisuuskatsauksen avulla, mitä hoitohenkilökunnan ja sairaalaklovnin välisestä vuorovaikutuksesta ja vuorovaikutusta rakentavasta kielestä tiedetään. Olen itse työskennellyt lasten hoitotyössä useamman vuoden, jolloin sairaalaklovnitoiminta on tullut tutuksi hoitohenkilökunnan puolelta. Tämän vuoksi nyt haluan tutkia vuorovaikutusta myös kielitieteellisestä näkökulmasta. Tämän kandidaattityön tavoitteena on saada selville, mitä sairaalaklovnien vuorovaikutuksesta terveydenhuollon henkilökunnan kanssa pitäisi tutkia? Kandidaattityön tavoitteena on saada selville, mitä sairaalaklovnien vuorovaikutuksesta terveydenhuollon henkilökunnan kanssa pitäisi tutkia? Työn tarkoituksen on kerätä materiaalia vielä vähän tutkitusta aiheesta pro gradu –tutkielmaa varten. Tutkimuskysymyksenä on seuraava: Mitä tällä hetkellä tiedetään sairaalaklovnien työssään käyttämästä vuorovaikutuksesta terveyden henkilökunnan kanssa?

2 Teoreettiset lähtökohdat

2.1 Sairaalaklovnitoiminta

Sairaalaklovnitoiminta on saanut alkunsa New Yorkista, jonne perustettiin vuonna 1986 Clown Care Unit. Suomen sairaalaklovnijhdistys rekisteröitiin vuonna 2001 ja toiminta aloitettiin vuonna 2002. Suomi otti mallia Yhdysvaltojen sairaalaklovnitoiminnasta. Suomessa on alusta asti ollut tavoitteena mahdollisimman säännöllinen ja ammattimainen sairaalaklovnitoiminta. Sairaalaklovnitoimintaa toteutetaan nykyään kaikissa Suomen yliopistollisten sairaaloiden lastenosastoilla. Toiminta on viime vuosina laajentunut ja toimintaa on nykyään myös muistisairaiden ikäihmisten asumisyksiköissä. Toimintaa on jalkautettu myös autismia sairastavien lasten pariin. (Sairaalaklovnit.)

Sairaalaklovnien työskentelymuotoja olivat pitkään vain kierrot osastoilla ja poliklinikoilla. Vuonna 2017 sairaalaklovnitoiminnan työmuodot ottivat kehitysaskelen ja Suomessakin alettiin kekeilla toimenpideklovnieriaa. Tällä muutoksella vastattiin sairaalan, hoitohenkilökunnan ja lapsipotilaiden tarpeisiin. Toimenpideklovnieriaa klovnit saattaa olla mukana saattamassa lasta esimerkiksi leikkaussaliin tai olla läsnä lapselle tehtävien hoitotoimenpiteiden aikana. Sairaalaklovnit ei kuitenkaan osallistu itse hoitotyöhön. Tähän asti klovnit ovat lähinnä vierailleet lastenosastoilla eivätkä ole erityisemmin olleet osana lasten toimenpiteisiin valmistelua. Aikaisemmin sairaalaklovnien työskentely tapahtui lähinnä parityöskentelynä. Toimenpideklovnieriaa sairaalaklovnit tekee myös yksin. (Sairaalaklovnit.) Suomen Sairaalaklovnit ry on ollut vuodesta 2017 eurooppalaisen kattojärjestön The European Federation of Healthcare Clown Organizations (EFHCO) laatusertifioitu jäsen. Sairaalaklovnitoiminnan maailmanlaajuutta kuvaa se, että huhtikuussa 2018 Wienissä järjestettyyn Healthcare Clowning International Meeting -tapahtumaan osallistui 150 klovnioorganisaatiota yli 50 maasta. (Jagt 2019: 12; Sairaalaklovnit.) Vuonna 2020 julkaistiin Sairaalaklovnit-sovellus, joka mahdollistaa sairaalaklovnien läsnäolon lapsen arjessa myös kotihoitajaksojen aikana (Sairaalaklovnit).

Sairaalaklovnit ovat ammattitaiteilijoita, jotka sairaalaklovnijhdistys on kouluttanut toimimaan vaativassa sairaalaympäristöissä (Jagt 2019). Sairaalaklovnityössä vaaditaan tilanneherkkyyttä toimia sairaalaympäristön erityisissä ja muuttuvissa olosuhteissa. Sairaalaklovnin ammattitaito voidaan jakaa viiteen osa-alueeseen sekä niihin liittyviin ominaisuuksiin ja taitoihin: klovnit, lapsi, kohtaaminen, toiminta sairaalaympäristössä sekä oma taiteellinen kehittyminen ja koulutustoiminta. (Jagt 2019.) Tässä työssä perehdytään erityisesti kohtaamisen osa-alueeseen. Toki muitakin osa-alueita

sivutaan. Toimenpideklovnin ja henkilökunnan välinen vuorovaikutus taas voi olla kollegiaalista tai klovneriakohtaamista (Laine 2019: 121).

Sairaalaan joutuminen voi herättää lapsessa erilaisia tunteita ja fyysisiä oireita. Hoitohenkilökunta huolehtii lapsen hoitamisesta ja parantamisesta, mutta aina aikaa ei riitä lapsen kokonaisvaltaiselle kohtaamiselle. Sairaalaklovnit kohtaavat lapsen ja mahdollistavat aidon vuorovaikutteisen kohtaamisen. (Sairaalaklovnit.)

2.2 Vuorovaikutuslingvistiikka

Vuorovaikutuslingvistiikassa tutkitaan kieltä ja vuorovaikutusta erilaisissa sosiaalisissa tilanteissa. Mattila (2001) tutki väitöskirjassaan hoitajan ja potilaan välistä vuorovaikutusta ja sen syntymistä. Mattila (2001: 23) toteaa, että aikaisempien tutkimusten mukaan potilas odottaa hoitajalta yksilöllistä kohtaamista ja kohdalleen pysähtymistä. Toisaalta Mattila (2001: 22) tuo aikaisempiin tutkimuksiin viitaten esiin, että kiivas työtahti ja hoitajien uupumus heikentävät vuorovaikutuksen laatua hoitajien ja potilaiden välillä. Mattilan (2001) tutkimusaineisto kerättiin havainnoimalla ja haastattelemalla sekä hoitajia (n=50) että potilaita (n=50). Tutkimuksessa löydettiin seitsemän kategoriaa, jotka vaikuttavat vuorovaikutuksen syntymiseen. Ydinkategorioiksi muodostuivat vahvistuminen ja tunnekokemuksen jakaminen. Yhdistävänä tekijänä toimi etenkin potilaan turvallisuuden tunne.

Ammatillinen suhde asiakkaan ja työntekijän välillä on epäsymmetrinen, vaikka tavoitteena voikin olla tasavertainen asiakassuhde. Ammatillisen suhteen tutkimusta nimitetään institutionaalisen vuorovaikutuksen tutkimukseksi. Juhila (2004a: 155–157) jakaa vuorovaikutuksen tutkimuksen kolmeen vaiheeseen aikakausien mukaan. 1900-luvun alussa kielenkäyttö alettiin nähdä osana vuorovaikutuksen rakentumista. 1900-luvun puolivälissä alettiin kiinnostua ihmisten omista käsityksistä vuorovaikutuksen rakentumisesta. 2000-luvulle tultaessa alettiin kiinnostua vallitsevista puhutavoista eli diskursseista, keskustelun kulusta ja ihmisten tuottamista tarinoista. Voidaan todeta, että kielen merkitys vuorovaikutuksessa alkoi korostua. Alettiin olla kiinnostuneita myös kielestä siinä mielessä, että sillä voitiin rakentaa erilaisia suhteita vuorovaikutustilanteissa. (Mönkkönen 2019.)

Ihmisten välinen vuorovaikutus perustuu vastavuoroiseen suhteeseen. Ihmiset rakentavat vastavuoroisuutta sanallisesti ja sanattomasti. Vuorovaikutuksen onnistuminen riippuu monesta eri osatekijästä. Nämä osatekijät muodostavat vuorovaikutuksen ja moniammatillisen vuorovaikutuksen kentän. Vuorovaikutuksen lähtökohtana on se, miten kohtaamme toisen tasavertaisena ja kunnioitettavana yksilönä. Hyvä kohtaaminen tarvitsee puitteet, jossa vuorovaikutuksen on mahdollista

toteutua. Vuorovaikutuksen rakenteisiin kuuluvat fyysiset tilat, osallistujien sijoittuminen tilaan, keskustelun askelmerkit sekä keskustelua ohjaavat viralliset ja epäviralliset säännöt. (Mönkkönen 2019.)

2.3 Institutionaalisen vuorovaikutuksen jäsentyminen

Jotta keskustelu olisi sujuvaa, on keskustelussa oltava vuorottelua. Keskustelun osapuolet voivat ottaa tai antaa vuoron toiselle osapuolelle mm. kysymyksellä tai pään nyökkäyksellä. Keskustelun perusjäsennyksiä ovat vuorottelu-, sekvenssi- ja korjausjäsenitys ja vastaanottajan huomioiva muotoilu sekä yhteistoiminnan kehollinen koordinointi. Sacksin, Shegloffin ja Jeffersonin (2016) mukaan vuorottelujäsenitys kuvaa tapoja, joilla osallistujat ottavat itselleen puheenvuoron tai antavat puheenvuoron toiselle. Sekvenssijärjestys kuvaa rakenteita, joilla osallistujat rakentavat vuorovaikutusta (Harjunpää, Niemi & Sorjonen 2020; Raevaara 2016). Korjausjäsenitys käsittelee vuorovaikutuksessa ilmeneviä puhumisen, kuulemisen ja ymmärtämisen ongelmia. Puhujan on myös huomioitava vastaanottaja puheessa. (Harjunpää, Niemi & Sorjonen 2020.)

Vatasen (2021) mukaan vuorovaikutustilanteet voidaan jakaa kahteen päätyyppiin, arkivuorovaikutukseen ja institutionaaliseen vuorovaikutukseen. Arkivuorovaikutusta on esimerkiksi ystävien keskustelu kahvipöydän ääressä. Institutionaalisia vuorovaikutustilanteita on tutkittu paljon mm. erilaisissa virastoissa tapahtuvia keskusteluja, lääkärin vastaanotolla ja luokkahuonetilanteissa. Vuorovaikutustilanteiksi on perinteisesti koettu kasvokkain tapahtuvat keskustelut. Myös esimerkiksi erilaisilla keskustelupalstoilla tapahtuva keskustelu voidaan nykyään lukea vuorovaikutukseksi. Eri tieteenoilla on erilaisia lähestymistapoja vuorovaikutuksen tutkimiseen.

Aineiston analysointia voidaan toteuttaa myös monesta eri näkökulmasta. Aineiston luonteesta ja tutkimuskysymyksistä riippuen aineistosta voidaan tutkia vuorovaikutuksen rakentumista, ihmisten toimintaa tai ihmisten tapaa rakentaa todellisuutta. Tässä kandidaatintutkielmassa ei tutkita vielä vuorovaikutuksen rakentumista vaan etsitään tietoa seikoista, jotka vaikuttavat vuorovaikutuksen rakentumiseen sairaalaklovnien ja hoitohenkilökunnan välillä.

3 Tutkimusmetodina kirjallisuuskatsaus

Tämän kandidaattitutkielman tutkimusmetodina on kirjallisuuskatsaus. Kirjallisuuskatsauksessa muodostuva aineisto käsitellään kvalitatiivisin menetelmin (Tuomi & Sarajärvi 2011). Finkin (2005) mukaan kirjallisuuskatsaus on toistettavissa oleva menetelmä, jolla koostetaan ja arvioidaan jo olemassa olevaa tutkimustietoa valitusta aihepiiristä. (Salminen 2011: 5.) Salminen (2011) jakaa kirjallisuuskatsaukset kolmeen pääluokkaan. Nämä ovat kuvaileva kirjallisuuskatsaus, systemaattinen kirjallisuuskatsaus sekä meta-analyysi. Kuvaileva kirjallisuuskatsaus lienee yleisimmin käytetty kirjallisuuskatsauksen muoto. Käytetyt aineistot ovat laajoja ja tutkimuskysymykset voivat olla väljempää kuin systemaattisessa kirjallisuuskatsauksessa tai meta-analyysissä. Kuvailevasta kirjallisuuskatsauksesta erottuu kaksi erilaista suuntausta, narratiivinen ja integroiva katsaus. Integroivaa katsaustyyppiä käytetään, kun halutaan kuvata tutkittavaa ilmiötä mahdollisimman laajasti. Integroiva ote sallii erilaisin tutkimusmetodein tehdyt tutkimukset katsaukseen. Integroivan kirjallisuuskatsauksen voidaan katsoa olevan jo osa systemaattista kirjallisuuskatsausta kriittisine tarkasteluineen. (Salminen 2011: 8.)

Kirjallisuuskatsauksen teon päävaiheet ovat tutkimusongelman asettelu, aineiston hankkiminen, arviointi, aineiston analyysi ja tulkinta sekä tulosten esittäminen. Tässä työssä on noudatettu Finkin vuonna 2005 esittämää mallia kirjallisuuskatsauksen toteuttamisessa (Salminen 2011: 10.) Kirjallisuuskatsaus toteutetaan seitsemän kohdan avulla. Ensimmäisessä vaiheessa muodostetaan tutkimuskysymys, johon haetaan vastausta. Toisessa vaiheessa valitaan aihepiiriin sopivat tietokannat. Tietokantoja käydään läpi jo esivalmisteluvaiheessa. Kolmas vaihe on hakulausekkeiden tai hakufraasien muodostaminen. Tähän vaiheeseen kannattaa käyttää aikaa, jotta valituilla hakulausekkeilla löydetään mahdollisimman relevanteimmat tutkimustulokset. Neljännessä ja viidennessä vaiheessa seulotaan löydettyjä tutkimuksia sisäänotto- ja poissulkukriteereiden mukaan. Lisäksi tutkimuksia valitaan mukaan metodologisten lähtöolettamusten mukaan. Kuudennessa vaiheessa katsaukseen valituista tutkimuksista luodaan taulukko ja tutkimukset avataan lyhyesti taulukkoon. Seitsemäntenä kohtana on tulosten esittely ja syntetisointi. Tulosten syntetisointi- ja analysointivaihe on aikaa vievä ja vaativa. Kirjallisuuskatsauksen avulla kootaan ja tiivistetään jo olemassa olevaa tietoa. Toisaalta tällöin löydetään myös olemassa olevia tutkimusaukkoja. (Tuomi ja Sarajärvi 2011: 123.) Kirjallisuuskatsaukseen valitut aineistot analysoidaan teemoittelun avulla. Teemoittelulla aineistosta löydetään tutkimusongelman kannalta olennaisimmat asiat ja useimmiten esiintyvät piirteet. Teemoittelua voidaan pitää yhtenä sisällönanalyysin muotona. (Juhila 2004b.)

4 Tutkimusaineisto

4.1 Aineiston keruu

Tämän työn kirjallisuuskatsauksessa haettiin vastausta kysymykseen: Mitä tiedetään terveydenhuollon henkilöstön ja sairaalaklovnien välisestä vuorovaikutuksesta. Tein tietokantahaut alkuvuonna 2023. Tein tietokantahakuja ensin kokeilumielessä erilaisilla hakusanoilla, jotta sain alustavaa käsitystä tutkimustiedon olemassaolosta tutkitusta aiheesta. Hakusanoja kokeillessa kävi pian ilmi, että tutkimustietoa löytyy enemmän muilla kielillä kuin suomen kielellä. Lähdin hakeman aineistoa myös vieraskielisistä tietokannoista. Tein tietokantahaut vielä uudestaan maaliskuun lopussa 2023, jotta sain varmistuksen, ettei uutta kirjallisuuskatsaukseen soveltuvaa aineistoa ole ilmestynyt ensimmäisen haun jälkeen. Aineistoa kerätessä luin myös hoitotyön alan lehtiä, mutta niissä ei ollut katsaukseen mukaan otettavia tutkimuksia. Keräsin tutkimusaineiston lopulta ainoastaan verkosta tähän työhön käytettävissä olevan rajallisen ajan vuoksi. Tässä työssä tutkimusaineiston keräsi vain yksi henkilö, mikä vähentää tutkimuksen luotettavuutta (Pudas-Tähkä & Axelin 2007: 46). Tähän päädyin kuitenkin aikataulullisista ja opintojen luonteeseen kuuluvista syistä.

4.2 Tutkimusaineiston sisäänotto- ja poissulkukriteerit

Alkuperäistutkimusten sisäänotto- ja poissulkukriteerit olivat seuraavat. Tutkimus piti olla saatavilla verkossa ja kielenä piti olla suomi, ruotsi tai englanti. Tutkimusten julkaisuvuotta ei rajattu, koska aihetta on tutkittu enemmän vasta viime vuosina. Julkaisuvuoden rajaamisella ei koettu olevan merkitystä tässä työssä, koska kaikki saatavilla oleva tieto haluttiin katsoa läpi. Tutkimuskohteena oli vuorovaikutus henkilökunnan ja sairaalaklovnien välillä. Tämä oli haastava kriteeri, koska sairaalaklovnien toimiessa lasten kanssa ovat lapset ja vanhemmat tiiviisti mukana vuorovaikutuksessa koko ajan. Henkilökunnan ja sairaalaklovnien välistä vuorovaikutusta ei juurikaan ole suoraan tutkittu.

Poissulkukriteerinä pidettiin lapsen ja perheiden kokemuksia sairaalaklovnien vaikutuksesta pelkoon ja kipuun, joita sairaalaympäristössä toimiminen aiheuttaa. Nämä tutkimukset karsiutuivat pois valittavien tutkimusten listalta vasta tutkimusten tiivistelmiä luettaessa. Eli valituilla tutkimuksilla saatiin vastaus tutkimuskysymykseen. Hakulausekkeessa tätä rajausta ei vielä tehty. Sisäänotto-kriteerinä oli myös kaikki eri metodein tuotetut tutkimukset. Metodologisia rajauksia ei haluttu ottaa

mukaan, koska se ei olisi juurikaan vaikuttanut saadun aineiston määrään. Tutkimusten tason rajoituksia ei myöskään tehty. Kaikki valitut tutkimukset olivat kuitenkin saatavilla full text -muodossa sähköisesti. (taulukko 1.)

TAULUKKO 1 KIRJALLISUUSKATSAUKSEEN VALITTUJEN TUTKIMUSTEN SISÄÄNOTTO- JA POISSULKUKRITEERIT

Sisäänottokriteerit	Poissulkukriteerit
saatavilla full text -muodossa sähköisesti ilmainen ei menetelmällisiä rajoituksia ei ajallisia rajoituksia tutkimuksen kielenä suomi, englanti tai ruotsi vastaa tutkimuskysymykseen ei tutkimuksen tason rajoituksia	ei saatavilla sähköisesti maksullinen ei vastaa tutkimuskysymykseen

4.3 Käytetyt tietokannat ja hakusanat

Tämän kandidaattitutkielman aineisto kerättiin tietokantahauilla. Työssä käytetyt tietokannat olivat seuraavat: Academic Search Ultimate, Andor ja Finna. Academic Search Ultimate -tietokanta on kansainvälinen tietokanta. Hakulausekkeena Academic Search Ultimate -tietokannassa käytettiin lauseketta *medical clown OR healthcare clown AND interaction*, jolla saatiin 57 osumaa. Kaikkien osuimien tiivistelmät luettiin läpi ja kolme tutkimusta otettiin mukaan katsaukseen. Katsauksesta jätettiin pois muut kuin englannin- ja suomenkieliset tutkimukset. Ruotsinkielisiä tutkimuksia ei löytynyt. Tutkimusten vuosilukua ei rajattu mitenkään, koska aihe on vähän tutkittu. Kriteereiksi asetettiin myös tutkimuksen verkossa saatavilla olo, koska työn tekemisen tiukan aikataulun vuoksi tutkimusten haku ja tilaus tutkijalle olisi vienyt liikaa aikaa.

Finna on suomenkielinen tietokanta. Finna -tietokannasta haettiin hakulausekkeella *sairaala-klovni*, jolla saatiin 48 tulosta, joista yhdeksän oli saatavilla verkossa. Ainoastaan verkosta löytyvät

tutkimukset otettiin tarkempaan tarkasteluun. Finna -tietokannan haussa hakulausekkeen supistaminen rajasi suuresti tutkimuksia pois. Katsoin tarpeelliseksi kuitenkin katsoa kaikki haulla tulleiden tutkimusten tiivistelmät läpi. Tiivistelmien perusteella katsaukseen valittiin kolme tutkimusta. Näistä kolme oli ylemmän ammattikorkeakoulun opinnäytetyötä ja yksi ammattikorkeakoulun opinnäytetyö. Näissä töissä oli edes mainintaa hoitohenkilökunnan ja sairaalaklovnien vuorovaikutuksesta. Andor -tietokannasta haettiin hakulausekkeella (Medical clown OR sairaalaklovni) AND (communication OR interact) AND linguistics. Tietokannasta löytyi verkossa saatavilla olevia tutkimuksia viisi kappaletta. Kaikista tutkimuksista luettiin tiivistelmät, minkä perusteella tutkimukseen valikoitui yksi tutkimus. Kaikista tietokannoista löytyi useampia tutkimuksia, joissa käsiteltiin sairaalaklovnien vaikutusta potilaiden, perheiden ja henkilökunnan ahdistuksen ja kivun lievittymiseen. Nämä tutkimukset hylättiin, koska niillä ei saatu vastausta tässä työssä asetettuun tutkimuskysymykseen.

4.4. Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus

Tutkimuksen tekijällä on laaja-alainen vastuu, koska tutkimuksen vaikutukset voivat ulottua kauas tulevaisuuteen (Kylmä & Juvakka 2007: 143). Tämän kandidaattitutkielman tekoon ei tarvittu erillisiä lupia, koska aineisto kerättiin tietokannoista. Kylmän ja Juvakan (2007: 154) mukaan tutkimustulokset tulee raportoida avoimesti kuvaten kaikki tutkimusprosessin vaiheet. Tässä työssä tutkimusprosessi on raportoitu tarkasti ja rehellisesti hyvää tieteellistä käytäntöä noudattaen. Kirjallisuuskatsauksen teko on raportoitu niin tarkkaan kuin työn tekemisen kannalta on olennaista. Laadullisen tutkimuksen tarkoituksena on tuottaa mahdollisimman luotettavaa tietoa tutkittavasta ilmiöstä. Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta voidaan arvioida laadullisen tutkimuksen yleisillä luotettavuuskriteereillä. Nämä kriteerit ovat uskottavuus, vahvistettavuus, refleksiivisyys ja siirrettävyys. (Kylmä & Juvakka 2007: 127.) Tämän kandidaattitutkielman uskottavuutta lisää tekijän aiempi työskentely sairaalaklovnien kanssa. Vahvistettavuus tulee ilmi tässä tutkielmassa tutkimusprosessin aukikirjaamisena. Vaikka tämän tutkielman tekijä on itse työskennellyt sairaalaklovnien parissa, niin silti tutkimus pystyttiin toteuttamaan objektiivisesti. Kiinnostus tähän tutkimukseen sai kuitenkin alkunsa käytännöstä, mikä on hieman saattanut vaikuttaa tutkimuksen alkuolettamuksiin. Tämän työn tuloksia voidaan hyödyntää sairaalaklovnien työssä jo nyt ja tuloksia voidaan hyödyntää sairaalaklovnien työtä koko ajan kehitettäessä.

Tutkimuksen luotettavuutta voidaan arvioida myös tutkimusprosessin eri vaiheissa. Arviointikohteina ovat tällöin tutkittavan ilmiön tunnistaminen ja selkeä nimeäminen ja tutkimuksen

merkityksen perusteleminen sisällöllisesti, menetelmällisesti ja eettisesti. Lisäksi arvioidaan tutkimuksen tarkoituksen ja tutkimustehtävien nimeäminen, aineiston keruun kuvaus, aineiston analyysi sekä tutkimustulosten raportointi. (Kylmä & Juvakka 2007: 130–133.) Tässä kandidaattitutkielmassa on tutkittu ilmiötä, josta on vielä vähän suomalaista tutkimusta. Tutkimukselle on tarve, jotta sairaalaklovnitoimintaa voidaan edelleen kehittää Suomessa. Menetelmäksi valittiin kirjallisuuskatsaus tutkimuskysymyksen perusteella. Aineiston keruu ja analyysi on tehty tarkasti ja tulokset on raportoitu. Kansainvälisistä tietokannoista löytynyt kirjallisuuskatsaukseen valittu aineisto on vertaisarvioitua. Kirjallisuuskatsauksen tulosten luotettavuutta voidaan parantaa käyttämällä asiantuntijaa apuna tietokantahauissa (Pudas-Tähkä & Axelin 2007: 49). Tässä työssä käytettiin Tampereen yliopiston informaattikkoa avuksi hakulausekkeiden muotoilemisessa. Tämän tutkimuksen luotettavuutta vähensi kieliharha, koska tutkimusten kielet rajattiin englannin, ruotsin ja suomen kieleen. (Pudas-Tähkä & Axelin 2007: 53.) Kielirajaus tehtiin tutkimuksen tekijän kielitaidon vuoksi. Tähän tutkimukseen käytettävän ajan vuoksi ei ollut mahdollisuutta käyttää ulkopuolista kääntäjää.

5 Pohdinta

5.1 Kirjallisuuskatsaus

Tämän kandidaatintutkielman tavoitteena oli tutkia, mitä sairaalaklovnien ja hoitohenkilökunnan välisestä vuorovaikutuksesta tiedetään tällä hetkellä. Tämä kandidaatintutkielma toteutettiin integroivana kirjallisuuskatsauksena, jonka tutkimuskysymyksiin vastaamaan valikoitui neljä artikkelia ja kolme opinnäytetyötä sisäänotto- ja poissulkukriteereiden perusteella. Artikkeleiden ja opinnäytetöiden sisällöt käsiteltiin teemoittelun avulla. Tuloksia käsitellään pääteeman eli vuorovaikutuksen avulla. Kandidaattitutkielmani aineisto muodostuu kirjallisuuskatsaukseen valituista tutkimuksista. Kirjallisuuskatsaukseen valitut tutkimukset ovat osana lähdeluetteloä sekä erillisenä liitteenä (Liite 1). Valitsin tähän työhön kolme opinnäytetyötä kirjallisuushaun perusteella. Kaksi opinnäytetyötä on ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyötä ja yksi ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyö. Päädyin valitsemaan työhöni ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyöitä, koska niissä oli tuoretta asiasisältöä aiheeseeni liittyen. Halusin myös ottaa tarkasteluun ammattikorkeakoulun opinnäytetyön, koska siinä sivuttiin juuri tutkimaani asiaa eli vuorovaikutusta. Yhtään sairaalaklovnien ja hoitohenkilökunnan välistä vuorovaikutusta käsittelevää pro gradu -tutkielmaa ei löytynyt.

Savelan (2020) ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyössä tutkittiin sairaalaklovnien hyödynnettävyyttä lasten psykiatrisilla osastoilla. Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää sairaalaklovnien hyödynnettävyyttä hoitotilanteissa. Hoitohenkilökunnan ja sairaalaklovnien mielestä yhteistyö on hyödyllistä. Hoitajien mukaan sairaalaklovnien mukanaan tuoma leikillisuus on edesauttanut vuorovaikutuksen syntymistä. Lapsen oli esimerkiksi helpompi puhua vaikeista asioista klovnien käynnin jälkeen. Hoitajien ja sairaalaklovninen vuorovaikutuksen sujumisella oli välillinen merkitys kaikkien hyvinvointiin. Savela (2020) on havainnoinut sairaalaklovneneja työssä ja lisäksi tehnyt henkilökunnalle kyselyn yhteistyön merkityksestä. Savelan (2020: 31) tutkimuksessa tuotiin esiin myös sairaalaklovnien vaikutus henkilökunnan työhyvinvointiin. Työhyvinvoinnin koettiin parantuneen, kun sairaalaklovneneja pystyttiin hyödyntämään lasten hoitotyössä.

Laineen (2019) ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyön tavoitteena on tutkia, millaisia muotoja moniammatillinen yhteistyö saa esimerkiksi sairaalaklovnin ja henkilökunnan välillä. Tutkimuksen mukaan klovnin ja henkilökunta ovat vuorovaikutuksessa keskenään kolmella eri tavalla. Lapsen, hoitohenkilökunnan ja toimenpideklovnin välisessä vuorovaikutuksessa on eri tasoja. Yhdellä tasolla hoitohenkilökunta toimii vuorovaikutuksessa keskenään ja suhteessa lapseen. Toisella

tasolla lapsi ja klovnit ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Näiden rinnalla on se taso, jossa kaikki nämä toimijat risteävät ja yhdistyvät. Tämä aineistosta noussut taso nimettiin yhteisen leikin tilaksi. Vuorovaikutuksen syntyyn vaikuttavat fyysiset tilat, aika ja erilaiset roolit. (Laine 2019: 29–30.) Laine (2019) on tutkinut vuorovaikutusta havainnoimalla vuorovaikutustilanteita ja sairaalaklovnien päiväkirjamerkintöjä tutkimalla. Laineen (2019) ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyön tavoitteena on tutkia, millaisia muotoja moniammatillinen yhteistyö saa esimerkiksi sairaalaklovnin ja henkilökunnan välillä. Tutkimuksen mukaan klovnit ja henkilökunta ovat vuorovaikutuksessa keskenään kolmella eri tavalla. Lapsen, hoitohenkilökunnan ja toimenpideklovnin välisessä vuorovaikutuksessa on eri tasoja. Yhdellä tasolla hoitohenkilökunta toimii vuorovaikutuksessa keskenään ja suhteessa lapseen. Toisella tasolla lapsi ja klovnit ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Näiden rinnalla on se taso, jossa kaikki nämä toimijat risteävät ja yhdistyvät. Tämä aineistosta noussut taso nimettiin yhteisen leikin tilaksi. Vuorovaikutuksen syntyyn vaikuttavat fyysiset tilat, aika ja erilaiset roolit. (Laine 2019: 29–30.) Laine (2019) on tutkinut vuorovaikutusta havainnoimalla vuorovaikutustilanteita ja sairaalaklovnien päiväkirjamerkintöjä tutkimalla.

Korhonen ja Varis (2012) ovat tutkineet opinnäytetyössään hoitohenkilökunnan kokemuksia sairaalaklovnitoiminnasta. Työn tavoitteena oli tuottaa tietoa, jota voidaan käyttää lastenhoitotyön kehittämiseen lastenosastoilla. Myös sairaalaklovnit voivat mahdollisesti hyödyntää tutkimustuloksia oman työnsä kehittämiseen. Tutkimustulosten mukaan hoitohenkilökunta on kokenut sairaalaklovnitoiminnan pääosin myönteisenä. Korhonen ja Varis (2012) tuovat esiin hoitohenkilökunnan ja sairaalaklovnien vuorovaikutuksesta sairaalaklovnien taidon esittäjä henkilökunnalle tarkentavia kysymyksiä lapsista etenkin ennen lasten tapaamista. Vuorovaikutus sairaalaklovnien ja hoitohenkilökunnan kesken koettiin toimivaksi. Itse tapaamistilanteessa on tavoitteena, että sairaalaklovnit kohtaa lapsen lapsena, ei niinkään sairaana lapsena. Tämä onkin yksi sairaalaklovnitoiminnan tavoitteista. Korhonen ja Varis (2012) olivat haastatelleet tutkimukseensa neljää hoitajaa. Tutkimusmenetelmänä käytettiin teemahaastattelua, joskin haastattelut toteutettiin parihaastatteluina.

Bruins Slot, Hendriks ja Batenburg (2018) ovat tutkineet Hollannissa sairaalaklovnien vaikutusta ja tekijöitä, jotka vaikuttavat sairaalaklovnien kanssa toimimiseen. Henkilökunnan osalta nousi tärkeimmiksi henkilökunnan asenne sairaalaklovnitoimintaa kohtaan sekä henkilökunnan ja sairaalaklovnien välinen vuorovaikutus. Esimerkiksi henkilökunnan tietous sairaalaklovnien käyttämistä metodeista lisää henkilökunnan ja sairaalaklovnien välistä vuorovaikutusta ja vähentää negatiivista suhtautumista sairaalaklovnitoimintaa kohtaan.

Fellugan, Rabachin, Minuten, Monticon, Giorgin, Lonciarin, Taddion ja Barbin (2015) tutkimuksessa hoitohenkilökunta suhtautui sairaalaklovnitoimintaan positiivisesti, kunhan klovnit olivat

odotustilanteissa. Vastaanottohuoneessa klovniien läsnäolon koettiin häiritsevän toimintaa. Tutkimuksen yhtenä johtopäätöksenä ajateltiin henkilökunnalla olevan liian vähän tietoa sairaalaklovniien vaikutuksesta lapsen ahdistuksen vähenemiseen.

Raviv (2014) esittelee tutkimuksessaan sairaalaklovniin ja perinteisen esittävän klovniin eroavaisuuksia. Raviv (2014) esittää kolme tapaa, joilla sairaalaklovnit toimivat sairaalassa. Seuraavassa esitellään näistä tämän työn kannalta olennaisin. Ravivin (2014: 601–602) mukaan sairaala on paikkana hierarkkinen instituutio, jossa potilas jää hierarkiassa alatasolle. Sairaalaklovnit saavat toiminnallaan potilaan samalle hierarkiatasolle tai jopa ylemmäs, kuin millä potilas on perinteisesti sairaalassa potilaana. Tämä taas edesauttaa potilaan henkistä toipumista. Nauru nähdään tässä olennaisena osana.

Karnieli-Miller Divon-Ophir, Sagi, Pessavh-Gelblum, Ziv ja Rozental (2023) ovat tutkineet haastatteluin ja videoin sairaalaklovniien toimintaa tilanteissa, joissa vuorovaikutuksen luominen on haastavaa. Tutkimuksessa löytyi 40 keinoa, joilla voidaan tukea vuorovaikutuksen rakentumista haastavissa tilanteissa. Nämä 40 keinoa voidaan jakaa neljään pääkeinoon, jotka ovat seuraavat: suhteen rakentaminen, tunteiden käsitteleminen, hallinnan välittämisen ja rohkaisun tunteen välittäminen sekä hoitoon sitoutumisen motivoituminen.

5.2 Johtopäätökset

Kirjallisuuskatsaukseen valikoiduista tutkimuksista löytyi henkilökunnan ja sairaalaklovniien väliin vuorovaikutukseen vaikuttavia tekijöitä. Yleinen tietous sairaalaklovniin työstä ja klovniien käyttämistä metodeista helpotti henkilökunnan suhtautumista klovniien toimintaan ja heidän ammatitaitonsa hyödyntämiseen. (Savela 2020; Bruins Lot ym. 2018; Felluga ym. 2015.) Savelan (2020) tutkimuksessa tuotiin esiin sairaalaklovniien vaikutus henkilökunnan työhyvinvointiin. Työhyvinvoinnin koettiin parantuneen, kun sairaalaklovneja pystyttiin hyödyntämään lasten hoitotyössä. Tämä on mielestäni mielenkiintoinen seikka etenkin näinä aikoina, kun paljon puhutaan hoitotyön henkisestä kuormittavuudesta ja hoitotyöntekijäpulasta. Myös Mattilan (2001) väitöskirjassa tulee esille potilaiden tarve saada yksilöllistä kohtaamista hoitohenkilökunnalta ja juuri hoitotyöntekijäpula vähentää sitä. Mattila (2001) toteaa myös, että hoitajien uupumus heikentää vuorovaikutuksen laatua.

Korhonen ja Varis (2012) tuovat esiin hoitohenkilökunnan ja sairaalaklovniien vuorovaikutuksesta sairaalaklovniien taidon esittää henkilökunnalle tarkentavia kysymyksiä lapsista etenkin ennen

lasten tapaamista. Itse tapaamistilanteessa on tavoitteena, että sairaalaklovni kohtaa lapsen lapsena ei niinkään sairaana lapsena. Tämä onkin yksi sairaalaklovnitoiminnan tavoitteista. (Kervinen 2019: 51.; Laine 2019.) Sairaalaklovnien ja hoitohenkilökunnan välistä vuorovaikutusta pyritään parantamaan viestimällä klovnitoiminnasta ja klovnityön tavoitteista avoimesti. Sairaalaklovnit puolestaan myös huomioivat työskentelyssään sen, jos hoitohenkilökunta ei halua sairaalaklovneja toimintaan mukaan. sairaalaklovnitoiminta on aina toissijaista hoitotyöhön verrattuna. (Sairaalaklovnitoimintaa lapsipotilaille.) Fellugan ym. (2015) tutkimuksessa arveltiin, että juuri hoitohenkilökunnan tiedonpuute sairaalaklovnitoiminnasta oli syynä kielteiseen suhtautumiseen sairaalaklovnitoimintaa kohtaan. Mönkkönen, Leinonen, Arajärvi, Hovatta, Tusa ja Salokangas (2019) tuovatkin esiin hyvän vuorovaikutuksen rakentumiseen kuuluvat rakenteet. Yksi osa näistä ovat keskustelun säännöt. Miten keskustelu etenee, jotta se palvelee asiakasta.

Raviv (2014) tuo tutkimuksessaan esille hierarkian, joka sairaalaympäristössä näyttäytyy hänen mukaansa siten, että potilas on hierarkiassa henkilökuntaa alempana. Ravivin (2014) tutkimuksen mukaan sairaalaklovnit pystyvät toiminnallaan nostamaan lapsen hetkeksi hierarkiassa hoitohenkilökunnan yläpuolelle. Samanlainen kokemus on sairaalaklovnina työskentelevällä Hanna Gibsonilla (2019: 65), joka kirjoittaa artikkelissaan, että hetkellisesti hierarkinen suhde lapsen ja henkilökunnan välillä sekoitetaan. On myös tilanteita, jolloin vuorovaikutusta ei saada syntymään lapseen mitenkään ilman hoitohenkilökuntaa.

Karnieli-Millerin ym. (2023) tutkimuksessa esille tulleet keinot vuorovaikutuksen rakentumiseen olivat joko verbaalisia tai nonverbaalisia. Verbaalisia keinoja olivat mm. sanojen toistaminen, kysymyksen asettelu, tilanteen salliessa nolon kysymyksen esittely, metaforat tai sanallisen viestin esittäminen nonverbaalisesti. Hyvä vuorovaikutus voi rakentua joko verbaalisesti, non-verbaalisesti tai molempia yhdistellen. Mönkkönen ja Leinonen ym. (2019) tuovat esiin, että yleisesti terveydenhuoltoalalla on vielä kiinnitetty vähän huomiota yhteistoiminnan rakentumiseen eri ammattiryhmien välillä samassa työyhteisössä. Mönkkönen ja Leinonen ym. (2019) toteavatkin, että moniammatillisen työn tärkein tavoite on vaikuttavan vuorovaikutuksen kehittäminen. Vaikka vuorovaikutussuhteen luominen lapsen ja sairaalaklovnin välille voi olla haastavaa, niin mielestäni organisaation on pystyttävä madaltamaan henkilökunnan ja sairaalaklovnien välistä aitaa vuorovaikutuksen synnylle.

Pirjo Vesan (2009) väitöskirjassa on tutkittu huumorin merkitystä hoitajien välisessä vuorovaikutuksessa. Tietoa kerättiin pääasiassa osallistuvalla havainnoinnilla 26 hoitajalta. Tutkimuksen tavoitteena oli kehittää teoria, jolla hoitajien työhyvinvointia voidaan huumoria hyödyntämällä. Tutkimusmenetelmänä oli grounded-teoria. Tutkimustuloksista ilmeni, että huumoria on sekä henkilökohtaisella tasolla että työyhteisön tasolla. Työyhteisön tasolla käytettävää huumoria säätelevät

yhteisön arvot ja tavat toimia. Työntekijän työyhteisöön sisälle pääsy voi joskus vaikeutua työyhteisössä käytettävän huumorin vuoksi. Toisaalta huumori myös edesauttaa työyhteisöön kuulumista.

Teemoittelun avulla kirjallisuuskatsaukseen valikoiduista tutkimuksista nousi esiin pääteemaksi tietoisuus vuorovaikutuksen tärkeydestä. Tietoisuus sairaalaklovnin ja hoitohenkilökunnan vuorovaikutuksen tärkeydestä on olemassa ja vuorovaikutuksen vaikutuksen tuloksia on olemassa. Tutkimusaukoksi jää vuorovaikutuksen muodostaminen sairaalaklovnien ja hoitohenkilökunnan välille. Olemassa olevaa tietoa sairaalaklovnien ja hoitohenkilökunnan välisestä vuorovaikutuksesta on jonkin verran olemassa ja sitä tulee koko ajan lisää. Tutkimusta tehdään enemmänkin teatteritaiteen ja sosiologian piirissä. Kielitieteellistä näkökulmaa tutkimukseen ei juurikaan ole ollut. Karnieli-Millerin ym. (2023) tuore tutkimus on hyvä pohja myös kielitieteelliselle tutkimukselle. Joissain tutkimuksissa on aihetta sivuttu keskusteluanalyysin keinoin. Jatkossa olisikin tarpeen tutkia, miten sairaalaklovnit aloittavat vuorovaikutuksen lapsen kanssa. Miten vuorovaikutus jäsentyy? Miten kysymys-vastaus -parit etenevät keskusteluissa? Millaista kieltä sairaalaklovnit käyttävät lapsen ja henkilökunnan kanssa viestiessään? Myös metaforien esiintymisen tutkimus sairaalaklovnien puheessa olisi mielenkiintoinen tutkimusaihe.

Tämän kandidaattityön tavoitteena oli kerätä tietoa sairaalaklovnien vuorovaikutuksesta tulevaa pro gradu –tutkielmaa varten. Aineistoa saatiin kerättyä ja tietoa siitä, mitä olisi jatkossa tarpeen tutkia. Pro gradun aiheena voisikin olla sairaalaklovnin ja henkilökunnan välisen vuorovaikutuksen rakentuminen.

Lähteet

- BRUINS SLOT, JESMINNE - HENDRIKS, MICHELLE - BATENBURG, RONALD 2018: *Feeling happy and carefree: A qualitative study on the experiences of parents, medical clowns and healthcare professionals with medical clowns*. International Journal of Qualitative Studies on Health & Well-Being. Dec 2018, Vol.13 Issue 1, p1-1. 1p.
- DREW, PAUL - HERITAGE, JOHN 1992: *Analysing talk at work: an introduction*. Paul Drew & John Heritage (toim.), *Talk at work. Interaction in institutional settings* s. 3–65. Studies in Interactional Sociolinguistics 8. Cambridge: Cambridge University Press.
- FELLUGA, MARGHERITA - RABACH, INGRID - MINUTE, MARTA - MONTICO, MARCELLA - GIORGIO, RITA - ISABELLA LONCIARI - ANDREA TADDIO - EGIDIO, BARBI 2015: *A quasi randomized controlled trial to evaluate the effectiveness of clowntherapy on children's anxiety and pain level in emergency department*. <https://link-springer-com.libproxy.tuni.fi/content/pdf/10.1007/s00431-015-2688-0.pdf> (22.3.2023)
- HAAKANA, MARKKU - RAEVAARA, LIISA - RUUSUVUORI, JOHANNA 2001: *Institutionaalinen vuorovaikutus ja sen tutkiminen*. – Johanna Ruusuvuori – Markku Haakana (toim.), *Institutionaalinen vuorovaikutus. Keskusteluanalyttisiä tutkimuksia*. s. 11 – 38. Tietolipas 173. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- HARJUNPÄÄ, KATARIINA - NIEMI, JARKKO – SORJONEN, MARJA-LEENA 2020: *Keskusteluanalyysi ja vuorovaikutuslingvistiikka*. - Milla Luodonpää-Manni - Markus Hamunen - Reetta Konstenius – Matti Miestamo - Urpo Nikanne - Kaius Sinnemäki (toim), *Kielentutkimuksen menetelmiä I-IV*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia, Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki, s. 896–941. <https://doi.org/10.21435/skst.1457> (14.4.2023)
- JAGT, KARI. 2019: *Sairaalaklovnityön ammatillinen kehittyminen Suomessa*. – Hanna, Suutela (toim.), *Sairaalaklovnit Suomessa*. Sairaalaklovnit Suomessa. <https://sairaalaklovnit.fi/toiminta/> (22.2.2023)
- JUHILA, KIRSI. 2004a: *Sosiaalityön vuorovaikutuksen tutkimus. Historiaa ja nykysuuntauksia*. Janus Sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön Tutkimuksen Aikakauslehti, vol. 12 (2) 2004, 155–183. <http://journal.fi/janus/article/view/50263> (1.4.2023)
- JUHILA, KIRSI. 2004b: *Teemoittelu*. Teoksessa Jaana Vuori (toim.) *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/metelmaopetus/kvali/analyysitavan-valinta-ja-yleiset-analyysitavat/teemoittelu/> (22.4.2023)
- KARNIELI-MILLER ORIT - DIVON-OPHIR ORNA - SAGI DORI - PESSACH-GELBLUM LIAT - ZIV AMITAI - ROZENTAL LIOR 2023: *More Than Just an Entertainment Show: Identification of Medical Clowns' Communication Skills and Therapeutic Goals*. *Qualitative Health Research*. 2023;33(1/2): 25-38. doi:10.1177/10497323221139781. <https://journals-sagepub-com.libproxy.tuni.fi/doi/epub/10.1177/10497323221139781> (22.3.2023)
- KERVINEN, HENNI 2020: *Sairaalaklovnien vuorovaikutuksen tavoitteet, toiminnan suunnittelu ja toiminta sairaalassa*. Hanna Suutela (toim.) *Sairaalaklovnit Suomessa*. s. 49 - 54.

KORHONEN, JENNI - VARIS, HELI (2012): *"Silmät ihan säkenöi kun ne kattoo niitä pellejä"*: Hoitajien kokemuksia sairaalaklovnitoiminnasta lastenosastoilla. Savonia-ammattikorkeakoulu. amk-opinnäytetyö.

KYLMÄ, JARI – JUVAKKA, TARU 2007: *Laadullinen terveystutkimus*. Edita Publishing.

LAINEN, NADJA 2019: *Klovnit ja lääkäri nenäkkäin: Moniammatillinen yhteistyö hoitohenkilökunnan kanssa toimenpideklovnina työskentelevien näkökulmasta*. Ylempi ammattikorkeakoulututkinto. Turku.

MATILLA, LEA-RIITTA 2001: *Vahvistumista ja tunnekokemuksen jakamista. Potilaan ja hoitajan vuorovaikutusta kuvaavan käsitejärjestelmän kehittäminen*. Acta Universitatis Tamperensis 816. Tampere: Tampereen yliopisto.

MÖNKKÖNEN, KAARINA - LEINONEN, LEENA - ARAJÄRVI, MIINA - HOVATTA, ANNA-ELINA - TUSA, NIINA - SALOKANGAS, KATRI. 2019: *Moniammatillisen vuorovaikutuksen tarkastelua*. Kaarina Mönkkönen – Taru Kekoni – Aini Pehkonen (toim.), *Moniammatillinen yhteistyö: vaikuttava vuorovaikutus sosiaali- ja terveystieteillä*. Helsinki: Gaudeamus.

PUDAS-TÄHKÄ, SANNA-MARI - AXELIN, ANNA 2007: *Systemaattisen kirjallisuuskatsauksen aiheen rajaus, hakuternit ja abstraktien arviointi*. Katriina Johansson – Anna Axelin – Minna Stolt - Riitta-Liisa Ääri (toim.), *Systemaattinen kirjallisuuskatsaus ja sen tekeminen*. Turun yliopisto Hoitotieteen laitoksen julkaisuja. Tutkimuksia ja raportteja A:51/2007, s. 46–57.

RAEVAARA, LIISA 2016: *Toimintajaksojen rakenteet*. Melisa Stevanovic – Camilla Lindholm (toim.), *Keskusteluanalyysi. Kuinka tutkia sosiaalista toimintaa ja vuorovaikutusta*. Tampere: Vastapaino, s. 143–161.

RAVIV, AMNON 2014: "The Clown's Carnival in the Hospital: a Semiotic Analysis of the Medical Clown's Performance." *Social semiotics* 24.5. 2014: 599–607. <https://www.tandfonline-com.lib-proxy.tuni.fi/doi/pdf/10.1080/10350330.2014.943460?needAccess=true> (22.3.2023)

SAIRAALAKLOVNIT. <https://sairaalaklovnit.fi/> (20.5.2023)

SALMINEN, ARI 2011: *Mikä kirjallisuuskatsaus? - Johdatus kirjallisuuskatsauksen tyypeihin ja hallintotieteellisiin sovelluksiin*. Vaasan yliopiston julkaisuja. <https://osuva.uwasa.fi/handle/10024/7961> (26.3.2023)

SAVELA, KIMMO 2020: *Sairaalaklovnien hyödyntäminen muutosjohtamisessa: Hoitajien ja klovnien kokemuksia sairaalaklovnien käynneistä lastenpsykiatrisilla osastoilla*. ylempi amk. Savonia-ammattikorkeakoulu.

THL 2023: *Sairaalaklovnitoimintaa lapsipotilaille*. HYTE-toimintamalli 1/2023. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/146180/Sairaalaklovnit.pdf?sequence=1>. (24.4.2023)

THL 2021: [Tuleva sote-uudistus koskee 7,3 prosenttia työssäkävivistä - Uutinen - THL](https://thl.fi/fi/-/tuleva-sote-uudistus-koskee-7-3-prosenttia-tyossakayvistä) <https://thl.fi/fi/-/tuleva-sote-uudistus-koskee-7-3-prosenttia-tyossakayvistä> (4.4.2023)

TUOMI, JOUNI - SARAJÄRVI, ANNELI 2011: *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. 8. uudistettu laitos. Vantaa: Hansaprint Oy.

VATANEN, ANNA 2021: *Keskusteluanalyysi*. Jaana Vuori (toim.), *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Tampere.

VESA, PIRJO 2009: *Aineistolähtöinen teoria hyvää oloa ja työhyvinvointia edistävästä huumorista hoitajien keskinäisessä vuorovaikutuksessa*. Acta Universitatis Tamperensis 1471. Tampere: Tampereen yliopisto. <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/66537/978-951-44-7895-6.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (1.4.2023)

Liite 1

Tutkimuksen tekijä(t), paikka ja julkaisuvuosi	Tutkimuksen nimi	Tutkimuksen tarkoitus	Aineisto, aineiston keruu	Keskeiset tulokset
Korhonen, Jenni ja Varis, Heli Suomi 2012	Silmät ihan säkenöi kun ne kahtoo niitä pellejä” Hoitajien kokemuksia sairaalaklovnitoiminnasta lastenosastoilla	Tarkoituksena oli kuvata hoitohenkilökunnan kokemuksia sairaalaklovnitoiminnasta.o	n=4 haastattelu	Tutkimuksen mukaan hoitajat ovat pääosin tyytyväisiä sairaalaklovnitoimintaan.
Laine, Katja Suomi 2019	KLOVNI JA LÄÄKÄRI NENÄKÄIN Moniammatillinen yhteistyö hoitohenkilökunnan kanssa toimenpideklovnina työskentelevien näkökulmasta	Tarkoituksena on tutkia, millaisia muotoja moniammatillinen yhteistyö hoitohenkilökunnan ja toimenpideklovnin välillä saa ja mitä yhteistyö pitää sisällään.	N=12 havainnointipäivää ja n=125 päiväkirjamerkintää havainnointi ja päiväkirjamerkinnät	Tutkimuksen mukaan henkilökunta ja sairaalaklovni ovat kolmella eri tavalla vuorovaikutuksessa keskenään. että lapsen, hoitohenkilökunnan ja toimenpideklovnin välisessä vuorovaikutuksessa on eri tasoja. Yhdellä tasolla hoitohenkilökunta toimii vuorovaikutuksessa keskenään ja suhteessa lapseen. Toisella tasolla lapsi ja klovnit ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Näiden rinnalla on se taso, jossa kaikki nämä toimijat risteävät ja yhdistyvät. Tämän aineistosta nousut taso nimettiin yhteisen leikin tilaksi.
Savela, Kimmo	Sairaalaklovnien hyödyntäminen	Tarkoituksena oli selvittää	n= 32 hoitajaa,	Sairaalaklovnien osallistaminen hoitoprosessiin lasten psykiatrisella osastolla on

Suomi 2020	muutosjohtamisessa: Hoitajien ja klovni- klovnien ko- kemuksia sairaalaklov- nien käyn- neistä lasten- psykiatrisilla osastoilla	sairaa- laklov- nien käyntien soveltu- vuutta ja hyödyn- nettä- vyyttä hoitoti- lanteissa lasten- psykiat- risilla osas- toilla	n=3 sairaa- laklov- nia ha- vain- nointi ja ky- sely	hoitohenkilökunnan ja klov- nien mielestä hyödyllistä.
Raviv, Amnon Israel 2014	“The Clown’s Car- nival in the Hospital: a Semiotic Analysis of the Medical Clown’s Per- formance.” Social se- miotics.	Tarkoi- tuksena oli tutkia hierar- kian vai- kutusta sairaalk- lovnien toi- minnas- sa.	videot ja haas- tatte- lut	Sairaala on paikkana hierarki- nen ja sairaalaklovnit saavat toiminnallaan nostettua poti- laat hetkeksi henkilökunnan yläpuolelle hierarkiassa.
Bruins Slot, Jesminne ¹ Hendriks, Michell Batenburg, Ronald Hollanti 2018	Feeling happy and carefree: a qualitative study on the experiences of parents, medical clowns and healthcare professionals with medical clowns	Tarkoi- tuksena on tutkia vanhem- pien, sai- raa- laklov- nien ja henkilö- kunnan koke- muksia sairaa- laklovnii- toimin- nasta	n=14 van- hem- paa, 25- hoito- työn am- matti- laista, n= 7 sairaa- laklov- nia puo- listruk- tutoitu haas- tattelu	Tutkimuksen mukaan henkilö- kunnan ja klovni- klovnien välinen vuorovaikutus helpottaa henki- lökunnan toimimista sairaa- laklovnien kanssa, koska täl- löin klovni- klovnien tavat toimia tule- vat henkilökunnalle tutuiksi.

			sisäl- lönana lyysi	
Margherita Felluga & Ingrid Rabach ^{2,3} & Marta Minute ^{2,3} & Marcella Montico ⁴ & Rita Giorgi ² & Isabella Lonciari ¹ & Andrea Taddio ^{2,3} & Egidio Barbi	A quasi randomized-controlled trial to evaluate the effectiveness of clowntherapy on children's anxiety and pain levels in emergency department	Tutkimuksen tarkoituksena on tutkia sairaalaklovnien vaikutusta lapsen kivun ja ahdistuksen tunteeseen päivystysosastolla.	n=40, joista puolet verrokki-ryhmää havainnointi	Sairaalaklovnien läsnäolo helpotti lasten ahdistusta, mutta ei vähentänyt kivun tuntemusta.
Italia				
2015				
Karnieli-Miller O, Divon-Ophir O, Sagi D, Pessach-Gelblum L, Ziv A, Rozental L. More Than Just an Entertainment Show: Identification of Medical Clowns' Communication Skills and Therapeutic Goals.	More Than Just an Entertainment Show: Identification of Medical Clowns' Communication Skills and Therapeutic Goals	Tarkoituksena on tutkia keinoja, joilla haastavat tilanteet klovnien ja henkilökunnan ja perheiden välillä saadaan muutettua keinoiksi, jotka auttavat sairaalaklovneneja toiminnassaan.	12 haastattelua ja 26 videota	Löytyi 40 tapaa tukea vuoro-vaikutuksen rakentumista.
Israel				
2023				

